

1. Obiekt

586/11

DOM MIESZKALNY
w zespole Dworca Toruń Główny

2. Czas powstania

ok. 1861 r.

3. Miejscowość

TORUŃ

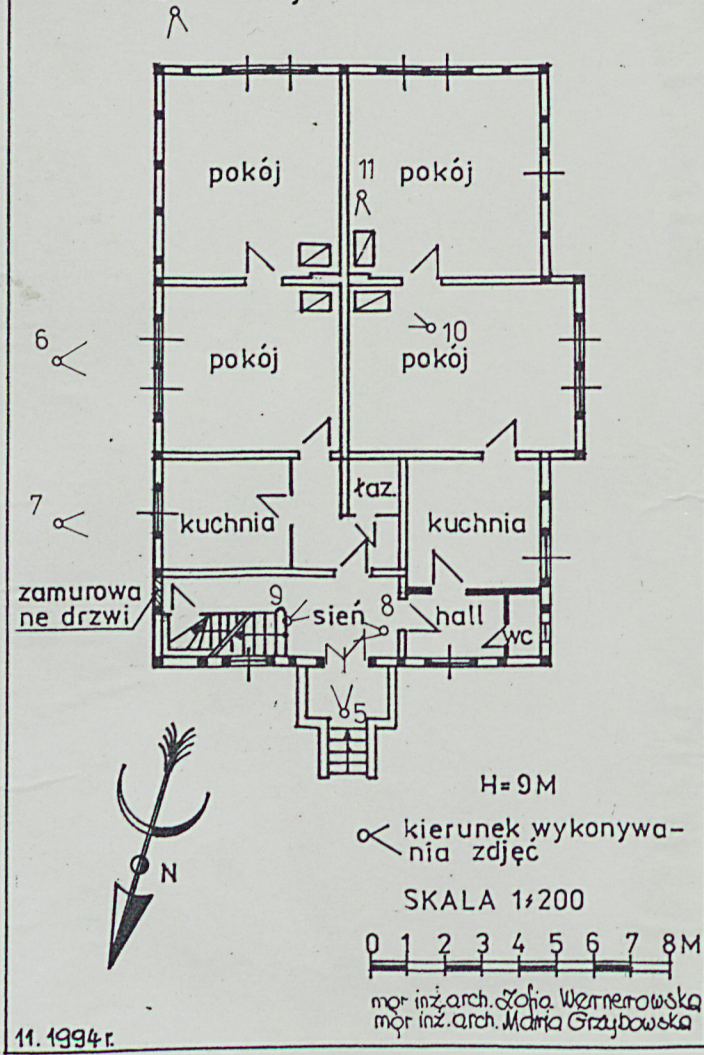
11 Zdjęcia, plan sytuacyjny, rzuty

1. Elewacja wschodnia

DOM MIESZKALNY
12 ul. Kujawska 15

4. Adres 87-103 Toruń
ul. Dybowska 15
nr lokacyjny KW 32 306

5. Przynależność administracyjna

województwo toruńskie
gmina Toruń

6. Poprzednie nazwy miejscowości

niem. Thorn
Podgórz

7. Przynależność administracyjna
przed 1 VI 1975

województwo bydgoskie
powiat Toruń

8. Właściciel i jego adres

DOKP Gdańsk ul. Dyrekcyjna 2
Stacja Rejonowa Toruń Gł.,
Toruń, ul. Kujawska 1

9. Użytkownik i jego adres

j.w. - lokatorzy

10. Rejestr zabytków

Nr data

kierunek wykonywania zdjęć

SKALA 1:200

0 1 2 3 4 5 6 7 8 M

mgr inż. arch. Zofia Wernerowska
mgr inż. arch. Maria Grzybowska

11. 1994r.

12. Autorzy, historia obiektu, określenia stylu.

Dom mieszkalny dla urzędników kolejowych (Beamtenwohngebäude) powstał w 1861 roku wraz z całym zespołem pierwotnego Dworca Głównego.

Stanął on po zachodniej stronie głównego budynku dworcowego (obecnie nieistniejącego) przy peronie.

Wybór ryglowej konstrukcji i ograniczenie wysokości budynku do 1,5 kondygnacji wynikały z ograniczeń narzuconych przez władze wojskowe Twierdzy Toruń dla dworca, znajdującego się w rejonie umocnień wojskowych.

Drewnianą dekorację architektoniczną (portale okien i drzwi, snycerka wysuniętej więźby dachu) wykonał prawdopodobnie rzemieślnik który pracował przy budynku głównym dworca - "dzielny bydgoski mistrz ciesielski" (H.Cuno, "Zeitschrift...")

Od wschodu do domu mieszkalnego przylegał budynek gospodarczy. W jego wschodniej części, od strony głównego budynku dworca, mieściły się pomieszczenia w.c., w zachodniej części prawdopodobnie pomieszczenia gospodarcze domu mieszkalnego, dostępne z podwórka.

Dom wraz z budynkiem gospodarczym jest widoczny na planie zamieszczonym w 1876 roku w "Zeitschrift für Bauwesen".

Narożnik domu wraz z przyległym budynkiem jest widoczny na rycinie zamieszczonej w 1865 roku w tym samym czasopiśmie.

Pierwotnie istniało drugie wyjście z sieni na wschodnią stronę

c.d. wkładka.

13. Opis (sytuacja, materiał i konstrukcja, rzut, bryła, elewacje, dach, wnętrze wyposażenie, instalacje)

SYTUACJA. Budynek wznosi się na terenie zespołu pierwotnego Dworca Toruń Główny (Hauptbahnhof Thorn) wzniesionego w 1861 roku, znajdującego się na północny wschód od obecnego budynku głównego Dworca, między torami kolei a ulicą Dybowską. Rozciąga się w kierunku północ-południe, elewacją frontową zwrócony w kierunku zachodnim, a szczytem z wejściem w kierunku ulicy Dybowskiej.

MATERIAŁ, KONSTRUKCJA, TECHNIKA.

- fundamenty ceglane.
- ściany na podmurówce ceglanej, konstrukcja ścian ryglowa, drewniana, wypełniana cegłą ceramiczną pełną, od wewnątrz otynkowane.
- strop nad piwnicami drewniany, belkowy, międzypiętrowe drewniane, belkowe
- więźba dachu drewniana, płatwiowo-krokwiowa o dwóch rzędach słupów z mieczami.
- dach kryty papą.
- schody zewnętrzne ceglane, obetonowane, wewnętrzne do piwnicy drewniane, policzkowe, drabiniaste o poręczy drewnianej, na piętro policzkowe, zabiegowe o balustradzie tralkowej i ozdobnych słupkach.
- posadzka w piwnicach ceglana, w parterze i na piętrze deski częściowo pokryte linoleum.
- otwory zewnętrzne w konstrukcji ryglowej o nadprożach z rygli poziomych, wewnętrzne również.
- okna drewniane, podwójne, skrzynkowe, dwudzielne, 4-pasmowe ze ślemieniem i słupkiem, w klatce schodowej pojedyncze, słupek i ślepię zdobione okrągłym wałkiem, w elewacjach zachodniej i wschodniej na piętrze w częściach bocznych okna kwadratowe, dwudzielne.
- drzwi drewniane, płycinowe, zewnętrzne dwuskrzydłowe z nadświetlem o drobnych podziałach, wewnętrzne do mieszkania wschodniego z nadświetlem, wewnętrzne w ościeżynach.

RZUT.

Budynek na rzucie prostokąta, dwutraktowy, z ryzalitem na osi zachodniej elewacji. Na osi elewacji północnej wejście poprzedzone schodami.

c.d. na wkładce

<p>4. Kubatura</p> <p>1 500 m³</p>	<p>15. Powierzchnia użytkowa</p> <p>280 m² /bez piwnic/</p>	<p>16. Przeznaczenie pierwotne</p> <p>dom mieszkalny</p>	<p>17. Użytkowanie obecne</p> <p>dom mieszkalny</p>
<p>3. Prace budowlane i konserwatorskie, ich przebieg i dokumentacja</p> <p>ok. 1937 r. - naprawa wypaczonej ściany wewnętrznej.</p>		<p>19. Stan zachowania (fundamenty, ściany zewnętrzne, ściany wewnętrzne, sklepienia, stropy, konstrukcje dachowe, pokrycie dachu, wyposażenie i instalacje)</p> <p>stan zachowania zły, konstrukcja ryglowa w złym stanie, widoczne zwichrowanie belek stropów, wysuniętych w elewacji, ściany zewnętrzne spękane, ściana wewnętrzna przemurowana po znacznym wypaczeniu, stolarka okienna zachowana częściowo w elewacji północnej i zachodniej, brak tralek w balustradzie klatki schodowej, detal snycerski elewacji w złym stanie, z licznymi ubytkami, szczególnie zniszczone wysunięte okapy dachów, stan ryglowej konstrukcji budynku może grozić nawet zawaleniem, ściany zewnętrzne grubości zaledwie 18 cm przemarzają.</p>	
<p>9. Najpilniejsze postulaty konserwatorskie</p> <p>ekspertyza konstrukcyjna budynku, stwierdzająca stan techniczny i określająca sposoby i możliwości wymiany konstrukcji drewnianej budynku, budynek obecnie prawdopodobnie grozi zawaleniem, po wymianie konstrukcji - remont elewacji, uzupełnienie i odtworzenie detalu snycerskiego, wymiana stolarki okiennej wtórnej na odpowiadającą pierwotnej, uzupełnienie balustrady klatki schodowej, wymiana drewnianych stopni, podczas remontu należało by ocieplić od wewnątrz ściany zewnętrzne.</p>			

Akta archiwalne (rodzaj akt, numer i miejsce przechowywania)

Akta miasta Torunia AmT-bud. G-2055, G-2056, G-646,
G-647

Akta miasta Podgórze sygn. 834, 1 301

Plan sytuacyjny dworca Toruń Główny z 1896 roku,
w skali 1:1000

- przech. Archiwum Państwowe
w Toruniu Pl. Rapackiego

Źródła ikonograficzne i fotografie (rodzaj, miejsce przechowywania, sygnatury)

22. Bibliografia

Zygmunt Kruszelnicki "Z dziejów i ikonografii najstarszego dworca kolejowego w Toruniu" w: Acta Universitatis Nicolai Copernici, Zabytkoznawstwo i Konserwatorstwo XII, Z.164, 1987 rok.

"Architektonisches Skizzenbuch" 1863, Z.II, wyd. Ernst et Korn, Berlin (plansze litograficzne z widokami głównego budynku dworca z 1861 roku i narożnika domu mieszkalnego dla urzędników kolejowych)

"Zeitschrift für Bauwesen" Berlin 1876, art. "Eisenbahnbrücke über die Weichsel bei Thorn": plan sytuacyjny dworca w Atlasie.

"Zeitschrift für Bauwesen" 1865 (opis budynku głównego opracowany przez H. Cuno, widok budynku głównego i narożnika domu mieszkalnego dla urzędników kolejowych)

24. Uwagi różne

25. Wypełnił

mgr inż.arch.M.Grzybowska
mgr inż.arch.Z.Wernerowska
kwiecień 1994

26. Sprawdził

27. Załączniki

wkładki sztuk - 3

1. Miejscowość TORUŃ ul. Dybowska 15	2. Obiekt (nazwa jak w karcie) DOM MIESZKALNY w zespole Dworca Toruń Gł.	3. Zawartość wkładki (nazwa obiektu lub materiału uzupełniającego) opis
--	--	--

p.12 HISTORIA (cd) Prowadziło ono na podwórko gospodarcze przy domu. Budynek zachował się bez większych zmian do dnia dzisiejszego, nadal pełni swą funkcję domu mieszkalnego dla pracowników kolei. W późniejszym czasie wprowadzono do budynku pomieszczenia w.c., dzieląc większe pomieszczenia.

Budynek wzniesiony w konstrukcji ryglowej wypełnianej cegłą, o bogatym rzeźbionym w drewnie detalu zwieńczeń, obramień drzwiowych i okiennych należy do typowych dla architektury 2 połowy XIX wieku. Styl ten zwany "szwajcarskim" lub "uzdrowiskowym" charakterystyczny był dla mniejszych obiektów dworcowych wznoszonych około połowy XIX wieku pod zaborem pruskim.

p.13 BRYŁA.

Budynek całkowicie podpiwniczony, dwukondygnacyjny z piętrem umieszczonym częściowo w partii poddasza, kryty dachem dwuspadowym. Ryzalit zachodni oraz wystawka wschodnia kryte dachami dwuspadowymi o kalenicy prostopadłej do głównej.

ELEWACJE.

Na ceglanym cokole z oknami piwnic, w konstrukcji ryglowej, ceglane, malowane farbą emulsyjną. Rozczłonkowane gzymsami: cokołowym, międzykondygnacyjnym, ceglanymi z układanych ukośnie cegieł. Piętro nieznacznie wysunięte na belkach w formie konsolek o ozdobnie podciętych czołach. Detal architektoniczny snycerski.

Pod oknami profilowane drewniane parapety i ozdobne drewniane fartuszki. Nad oknami i drzwiami zwieńczenia wsparte na konsolkach, pod zwieńczeniami motywy trójliścia. Krawędzie rygli ścięte.

Elewacja zachodnia (frontowa) symetryczna, 4-osiowa, Na środku ryzalit 2-osiowy o oknach zgrupowanych o wspólnym parapecie, fartuszku i gzymsie wieńczącym. Po bokach elewacje korpusu 1-osiowe. Na piętrze w ryzalicie boczne pola zdobione ryglami ukośnymi. Nad ryzalitem wysunięty okap dachu pozbawiony dekoracji (zostały ścięte). Po bokach w poziomie piętra po jednym kwadratowym oknie.

Szczyt północny, symetryczny, 3-osiowy. Na środku drzwi poprzedzone schodami ujętymi w ceglane murki. Po bokach po jednym oknie 2-dzielnym. Na I piętrze okno trójdzielne na środku, po bokach po jednym oknie dwudzielnym. Szczyt dekorowany nabijanymi pionowymi deskami, u dołu podcinanymi ozdobnie. Szczyt zwieńczony wysuniętym okapem dachu z ozdobnie podciętymi belkami i słupkiem.

Wkładkę założył: mgr inż.arch.Zofia Wernerowska, mgr inż.arch.Maria Grzybowska
(imię, nazwisko, data) kwiecień 1994 r.

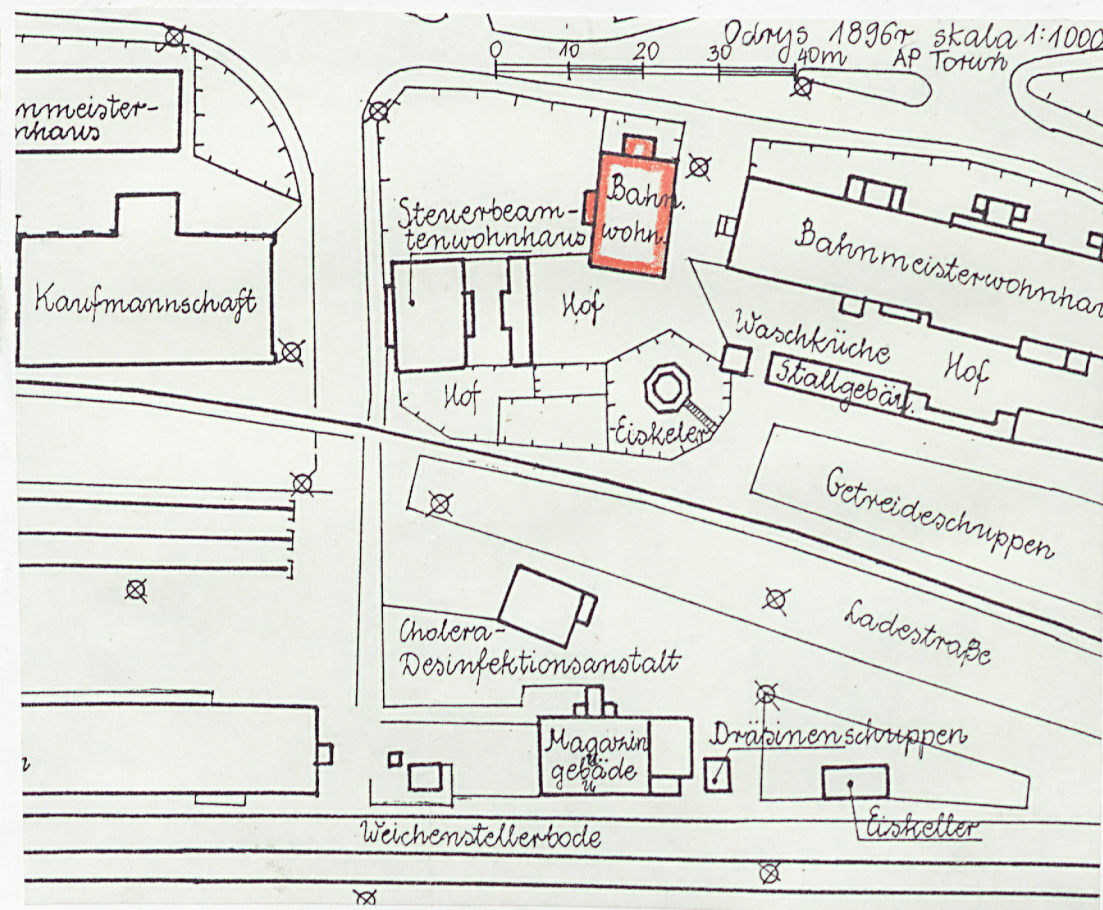
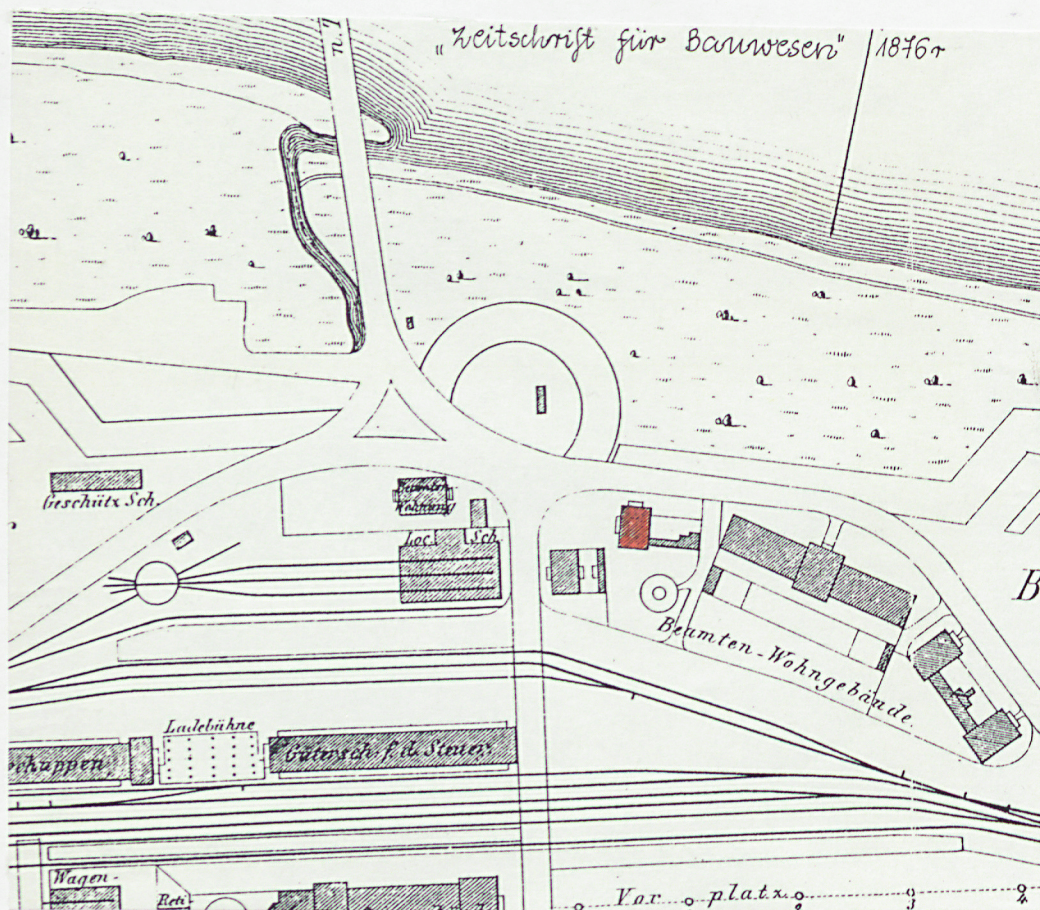
Wzór ODZ 1978 r.

Miejsce przechowywania negatywów:

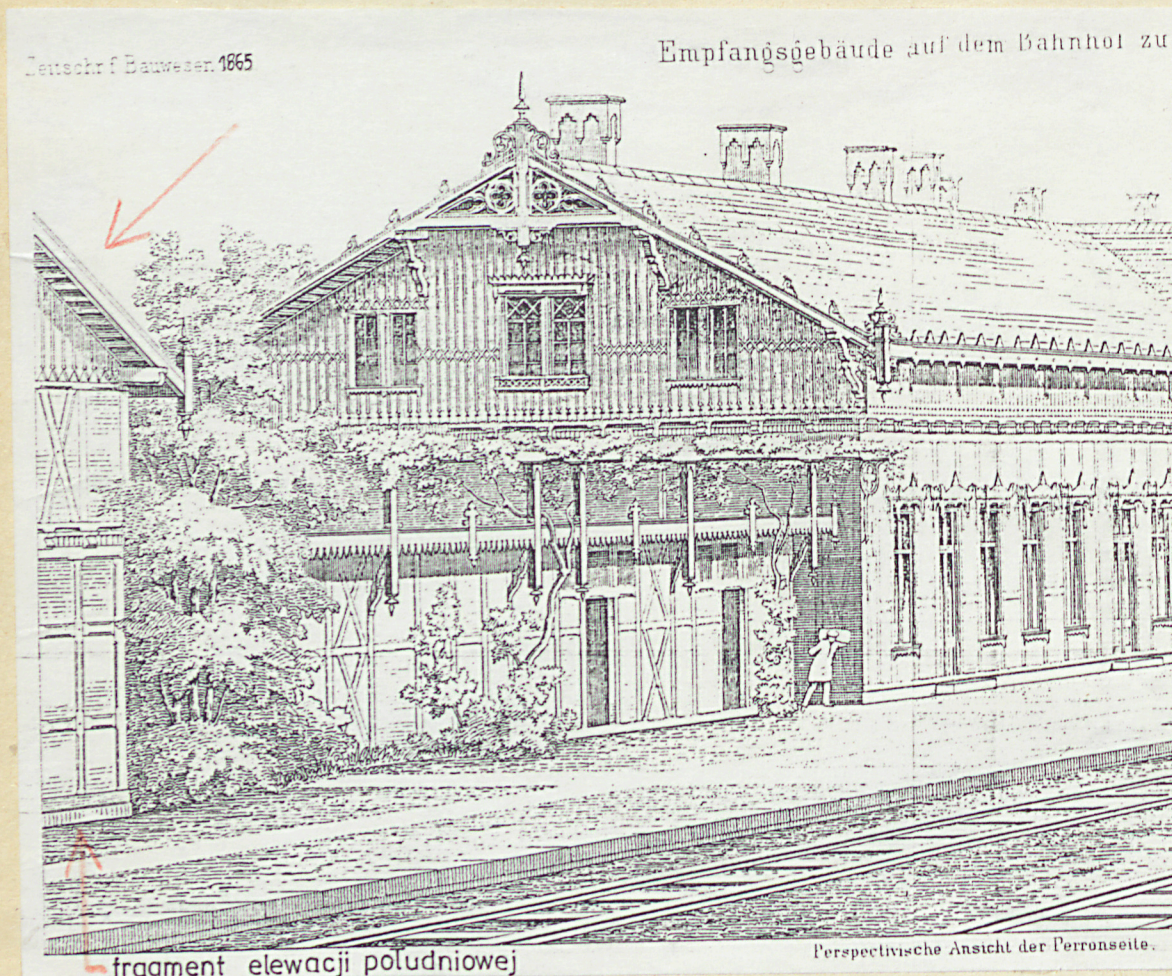
Elewacja wschodnia symetryczna w bryle. Na środku 2-osiowy ryzalit o oknach zgrupowanych. Na piętrze ryzalitu skrajne pola zdobione ukośnymi ryglami (tworzącymi krzyż). Ryzalit zwieńczony częściowo uszkodzonym wysuniętym szczytem. W korpusie od północy jedno okno i ślad drzwi, w poddaszu 2 okna kwadratowe obok siebie. Od południa ślepa ściana w parterze, na piętrze dwa okna kwadratowe. Skrajne pola elewacji piętra zdobione ukośnymi ryglami tworzącymi krzyż.

Szczyt południowy symetryczny, 2-osiowy. W parterze okna zdwojone po każdej stronie elewacji, o wspólnym parapecie, fartuszk i gzymsie. Na piętrze dwa niewielkie okna, Szczyt zdobiony pionowymi deskami (jak północny), zwieńczony wysuniętym okapem dachu pozbawionym dekoracji.

WYPOSAŻENIE, WNĘTRZE. Wewnątrz zachowana stolarka klatki schodowej, piece kaflowe w mieszkaniu zachodnim.
INSTALACJE. Elektryczna, wodno-kanalizacyjna, ogrzewanie piecowe.

1. Miejscowość TORUŃ	2. Obiekt (nazwa jak w karcie) DOM MIESZKALNY w zespole Dworca Toruń Główny	3. Zawartość wkładki (nazwa obiektu lub materiału uzupełniającego) zdjęcie, rycina z 1965r. (Zeuschr. f. Bauwesen.) verte plan sytuacyjny
-------------------------	---	---

mgr Maria Grzybowska
mgr Zofia Wernerowska
grudzień 1994r.

Wkładkę założył:
(imię, nazwisko, data)

Miejsce przechowywania negatywów: PSOZ Toruń

2. Elewacja frontowa-północna
3. Elewacja północna i zachodnia

Toruń ul. Kujawska 15

Toruń ul. Kujawska 15

~~Rudak~~
Stawki

ul. Kujawska

n. gruntowa

most
kolowy

budynek
mieszkalny

n. asfaltowa

ekspedycja
towarowa 88

TAXI

budynek mieszkalny rozebrany
pierwotnie główny budynek
dworca

warsztaty
biura

peron 4

peron 3

- //// bruk
- ===== ogrodzenie betonowe
- ===== ogrodzenie murowe
- *** ogrodzenie z siatki
- ogrodzenie z desek

skala 1:1000

0 10 20 30 40 m

grudzień 1994r
mgr inż. arch. Kłopa Wernerska
mgr inż. arch. Kłopa Grybawska

1. Miejscowość

TORUŃ

2. Obiekt (nazwa jak w karcie)

DOM MIESZKALNY
w zespole Dworca Toruń Główny

3. Zawartość wkładki (nazwa obiektu lub materiału uzupełniającego)

zdjęcia

4. Elewacja tylna-południowa

5. Elewacja główna-północna
drzwi wejściowe

6. Elewacja wschodnia, okna piętra
7. Elewacja wschodnia, snycerka nad
oknem parteru

mgr Maria Grzybowska
mgr Zofia Wernerowska
grudzień 1994r.

Wkładkę założył:
(imię, nazwisko, data)

Miejsce przechowywania negatywów: PSOZ Toruń

8.

9.

10.

11.

12.

- 8. Balustrada schodów
- 9. Parter, drzwi w sieni
- 10. Parter, piec
- 11. Elewacja południowa, piętro
- 12. Parter, drzwiczki pieca